

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA SEGURETAT CIUTADANA (PREVENCIÓ I SEGURETAT)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 19 de setembre de 2024, la ciutadana va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- La interessada actuava en representació de l'entitat SOS Racisme, i manifestava que, a partir d'un cas que va atendre l'entitat, va consultar a través del registre electrònic quina era la normativa que emparava els agents per intervenir un telèfon mòbil particular de manera temporal, durant uns minuts, i després tornar-lo a la persona intervinguda.
- La GUB li havia respost que aquella pràctica estava permesa en aplicació de l'article 18.2 de la Llei orgànica de protecció de la seguretat ciutadana, que permet als agents de l'autoritat procedir a l'ocupació temporal de qualsevol objecte, instrument o mitjà d'agressió, fins i tot de les armes que es portin amb llicència, permís o autorització si s'estima necessari, amb l'objecte de prevenir la comissió de qualsevol delictes, o quan hi hagi perill per a la seguretat de les persones o dels béns.
- L'entitat considerava que la normativa citada per la GUB no habilitava la pràctica de retirada dels telèfons mòbils, que podia suposar una intromissió en la intimitat de les persones. Per aquest motiu, demanava a la Sindicatura que es revisés la pràctica de custòdia temporal de telèfons mòbils duta a terme pel cos policial, especialment quan s'enregistra una intervenció policial per utilitzar-la com a prova en un possible procés.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'**Àrea de Prevenció i Seguretat** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 23 de setembre de 2024, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 8 de novembre de 2024, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa les circumstàncies en què es va produir la intervenció policial, arran de la qual SOS Racisme va fer la consulta a la GUB.

CONSIDERACIONS

1. Aclariment sobre l'objecte de la queixa

Primer de tot, cal aclarir que **la qüestió plantejada per la interessada en el seu escrit de queixa no coincideix amb l'actuació municipal objecte de supervisió.**

La persona interessada demanava la intervenció de la Sindicatura atesa la seva disconformitat amb la resposta municipal, en relació amb una consulta dirigida per l'entitat al consistori. La consulta consistia a conèixer el marc legal que habilitava els agents per a la retenció momentània de telèfons mòbils. L'òrgan municipal va respondre de manera congruent a la consulta que se li va formular.

En canvi, en l'escrit de queixa dirigit a la Sindicatura, l'entitat, a més d'aquesta qüestió, posava èmfasi en la supervisió del dret de la ciutadania a enregistrar actuacions policials sense que els agents policials les intervinguin.

Així doncs, ens trobem davant de dues situacions diferents que abordarem més endavant: el decomís de telèfons mòbils per part dels agents policials i la captació d'imatges d'actuacions policials.

2. La situació que va motivar la consulta de l'entitat a la GUB

L'Ajuntament informa la Sindicatura sobre la possible intervenció municipal que va ocasionar la consulta de l'entitat a la GUB. Apunten a uns fets que van tenir lloc el 19 de juliol de 2022, que l'entitat va denunciar gairebé vuit mesos després, l'1 de març de 2023, i que va investigar la Unitat de Deontologia i Afers Interns (UDAI) de la GUB, a través d'una informació reservada que va acabar amb l'arxiu, per considerar que la intervenció policial es va ajustar a dret.

Expliquen que aquell dia de juliol, mentre les patrulles estaven intervenint en la plaça de l'Àngel per la utilització d'altaveus per part d'algunes persones, es va rebre un requeriment policial de dues dones per un presumpte fet d'abús sexual en què estava implicada una de les persones que es trobava en la plaça esmentada i que va ser detinguda.

Segons el relat municipal, quan els agents estaven oferint accions a les víctimes de l'abús sexual, la persona acompanyant del detingut va començar a enregistrar l'actuació amb el seu telèfon mòbil. Els agents van demanar que deixés de filmar, però va continuar. Per aquest motiu, se li va retirar el telèfon mòbil fins al final de la intervenció, i, a continuació, se'l va informar que se'l denunciaria per desobediència reiterada a l'autoritat i per la negativa a identificar-se. Alhora, se l'advertia que en cas de fer ús de les imatges podria incórrer en infraccions penals.

Afegeix el consistori que la intervenció per abús sexual es va poder contrastar pel registre dels incidents de la Sala Conjunta de Comandament, per les diligències penals i per l'informe policial que es va fer en la mateixa data dels fets.

La persona que va denunciar a l'entitat la retenció momentània del seu mòbil i la prohibició d'enregistrar la intervenció policial era l'acompanyant del detingut, i l'entitat, en l'escrit de queixa presentat a l'Ajuntament, demanava que s'iniciés un procediment disciplinari contra els agents i que s'anul·lessin les denúncies administratives que es van interposar al seu usuari.

3. La captació d'imatges de persones víctimes de delictes sexuals

En aquest punt, hem de fer una menció a la possibilitat de captar imatges o filmacions d'una persona que ha estat víctima d'abusos sexuals sense el seu consentiment. Aquest fet pot constituir una violació de la privacitat i li pot ocasionar danys addicionals. Cal recordar que, en situacions com la descrita en l'apartat anterior, és fonamental tractar les víctimes amb respecte i sensibilitat, prioritzant el seu benestar i el dret a la privacitat.

A Espanya hi ha un **marc legal que protegeix la privadesa i la dignitat de les víctimes de delictes**, i qualsevol captació o difusió d'imatges s'ha de fer, en molts casos, amb el consentiment de la persona afectada.

En aquest sentit, l'article 22 de la Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delicte, es refereix a la protecció de la intimitat de la manera següent:

“Els jutges, tribunals, fiscals i les altres autoritats i funcionaris encarregats de la investigació penal, així com **tots aquells que de qualsevol manera intervinguin o participin en el procés, adoptaran**, d'acord amb el que disposa la Llei, **les mesures necessàries per protegir la intimitat de totes les víctimes** i dels seus familiars i, en particular, per impedir la

difusió de qualsevol informació que pugui facilitar la identificació de les víctimes menors o de víctimes amb discapacitat”.

Així mateix, l'article 7 l) de la Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, estableix:

“El **compromís actiu de garantir la protecció de les dades de caràcter personal de les dones en situació de violència**, i també de les altres persones implicades o dels testimonis, d'acord amb la legislació aplicable. S'ha de garantir igualment la protecció de les dades de caràcter personal dels professionals de la xarxa que hi estiguin implicats”.

En consonància, l'article 681.3 de la Llei d'enjudiciament criminal disposa el següent:

“**Queda prohibida**, en tot cas, la divulgació o publicació d'informació relativa a la identitat de víctimes menors d'edat, de víctimes amb discapacitat necessitades de protecció especial i de les víctimes dels delictes de violència sexual referits a l'article 3 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual, així com de dades que puguin facilitar-ne la identificació de forma directa o indirecta, o de les circumstàncies personals que s'hagin valorat per resoldre sobre les seves necessitats de protecció, així com **l'obtenció, la divulgació o la publicació d'imatges seves o dels seus familiars**”.

En el cas plantejat per l'Ajuntament, cal tenir present que hi havia una relació entre la persona que va enregistrar les imatges i el presumpte agressor. Sens dubte, aquesta situació podria posar en situació de risc la seguretat de les persones víctimes.

4. La captació d'imatges dels cossos policials

Una altra cosa és la possibilitat de filmar o captar imatges dels cossos policials durant les seves intervencions. Darrerament, algunes persones han denunciat davant la Sindicatura la reacció d'agents policials quan la ciutadania ha intentat enregistrar una intervenció policial en un context en què no hi havia limitacions legals per fer-ho. Totes coincidien a afirmar que els agents les havien obligat a esborrar els enregistraments.

En aquest punt, cal recordar que **la Llei orgànica 4/2015, de 20 de març, de protecció de la seguretat ciutadana (LOPSC) no prohibeix la captació d'imatges**. En prohibeix l'ús indegut. Així, l'article 36.23 de la LOPSC considera **infracció greu**:

L'ús d'imatges o dades personals o professionals d'autoritats o membres de les Forces i els Cossos de Seguretat que pugui posar en perill la seguretat personal o familiar dels agents, de les instal·lacions protegides o posar en risc l'èxit d'una operació, amb respecte del dret fonamental a la informació.

El Tribunal Constitucional (TC) s'ha pronunciat sobre la constitucionalitat d'aquest article en les sentències del Ple del TC 172/2020 i 13/2021. Ambdues sentències venen a dir que **només és sancionable l'acte de publicar o difondre d'alguna manera**, sigui per mitjans tradicionals o a través de les vies que ofereixen les tecnologies de la informació i comunicació, com ara xarxes socials o altres plataformes

anàlogues, de manera que no n'hi haurà prou amb la mera captació si no va seguida de la publicació o difusió de les imatges o dades.

En aquest punt, cal destacar que aquesta mena d'enregistraments **poden esdevenir una prova** per acreditar alguns fets i destruir així la presumpció de veracitat de què disposen els agents.

Alguna vegada, aquesta Sindicatura ha destacat la necessitat que s'acompanyi la càrrega de la prova que ha d'aportar l'Administració en un procediment sancionador d'altres proves que acreditin la comissió de la infracció. D'altra manera, es dificulta la defensa de les persones denunciades, ja que és pràcticament impossible que puguin provar que no han comès la infracció. Per això, l'enregistrament de les actuacions policials pot servir de prova per destruir la presumpció de veracitat dels agents de l'autoritat.

5. La confiscació policial de telèfons mòbils

Tal com apunta la resposta que la GUB va facilitar a l'entitat promotora d'aquesta queixa arran de la seva consulta, d'acord amb l'article 18.2 de la Llei orgànica 4/2015, de protecció de la seguretat ciutadana, els agents de l'autoritat poden procedir a l'ocupació temporal d'un telèfon mòbil si consideren que ha de servir per prevenir la comissió d'un delictes o d'un acte il·lícit.

Ara bé, aquesta **confiscació no implica l'accés al contingut del telèfon sense el consentiment del propietari o sense una ordre judicial que ho autoritzi**. D'altra manera, s'estaria produint una vulneració del dret fonamental a la intimitat recollit a l'article 18 de la Constitució espanyola, que garanteix el dret a la intimitat i el secret de les comunicacions, especialment de les postals, telegràfiques i telefòniques, excepte en cas de resolució judicial.

Per tant, l'accés a les dades contingudes en un telèfon mòbil pot constituir una ingerència greu o molt greu en els drets fonamentals, ja que aquests aparells poden contenir missatges, fotografies, historials de navegació, geolocalitzacions, dades bancàries, etc.

En aquest sentit es pronuncia també l'article 588 sexies b de la Llei d'enjudiciament criminal, en relació amb l'accés al contingut de dispositius electrònics decomissats fora del domicili, com seria el cas que va motivar la queixa de l'entitat. La confiscació no autoritza per si mateixa l'accés al contingut, sinó que cal posar-ho en coneixement del jutjat i aquest ha de valorar la necessitat d'autoritzar-hi l'accés, tal com determina la Llei d'enjudiciament criminal.

Per tant, hem de concloure que, en el cas que s'exposa en l'informe municipal, la confiscació momentània es va fonamentar en la prohibició de captar imatges de

persones víctimes d'un presumpte delictes d'abusos sexuals, sense que això comporti, de cap manera, l'accés al contingut del telèfon mòbil retingut.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'Àrea de Prevenció i Seguretat ha estat ajustada a dret pel que fa a la congruència entre la consulta efectuada per l'entitat i la resposta facilitada per part de l'òrgan municipal.**

Això no obstant, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recordar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que, quan no hi ha limitacions legals, la ciutadania pot registrar les actuacions policials sempre que en facin un ús legítim.
- **Recordar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que la retenció momentània o temporal de telèfons mòbils no autoritza l'accés al contingut si no hi ha un consentiment exprés de la persona titular del telèfon o una ordre judicial que així ho determini.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.